

Intet, det er en ved kongelig Bestemmelse fastsat Bestyrelse, som endogaa i den Tid, Stiftelserne have existeret, har undergaaet forskjellig Forandring; jeg troer ikke, at jeg feiler, naar jeg siger, at naar der bliver nedsat et Udvalg i Sagen, og dette da kommer til at undersøge Alt, hvad der vedrører disse Stiftelser med Hensyn til baade deres Oprindelse deres Formaal og deres Bestyrelse, skal man komme til den Erkjendelse, at de ikke alene ere ligesaa meget undergivne Statens Myndighed med Hensyn til deres Gudsers Bestyrelse og Anvendelse som andre Stiftelser, men mere end de fleste andre, at de staae Statens hele Indflydelse og Herredømme, Bestyrelse og Raa-dighed nærmere. Hvis jeg ikke erindrer feil, har der flere Gange fra den kongelige Bestyrelse være givet disse Stiftelsers Bestyrere Paalæg om at afhende Bøndergodsset, og det skulde ogsaa forekomme mig, som om det er et oprindeligt Paalæg ved Stiftelserne selv, at der ikke alene skal tages Vare paa vedkommende Damers Velvære og Underhold, men ogsaa paa Bøndergodsset og en hensigtsmæssig og for Bønderne gunstig Bestyrelse. Alt dette er nu Noget, hvorom vi ikke her kunne forhandle, men det vil ligge for, naar ærede Medlemmer ville lade denne Sag gaac til Udvalg, det vil da komme til at ligge saaledes for, at Stiftelserne i deres Oprindelighed ere oprettede med fuldkommen Anerkjendelse af Kongens Midler i Statens Navn, at de dernæst den hele Tid igjennem have været bestyrede og kontrollerede af den kongelige Myndighed, og at deres Formaal deels er at styre Bøndergodsset paa en for Bønderne helbringende Maade, deels at underholde og ernære visse Stiftsdamer; enten det er Stiftsdamer, der ere funde, eller det er Patienter, der ere syge, bliver det Samme. Man vil da komme til at indsee, at disse Stiftelser fuldt saavel som andre maae kunne komme ind under denne Lov, uden at den i det Alleringeste forandrer sin Character. Loven kommer ikke til ligeoverfor disse Stiftelser mere at kunne kaldes en Tvangslov end ligeoverfor nogen af de andre. Det er muligt, at jeg kan tage feil; jeg har fra det første Dieblik, disse Stiftelser laae for og bleve undtagne, sagt: ja, det er en Undta-

gelse, som vi finde os i, det er et Slags Opmærksomhedsfag, og jeg skal endogaa sige til: fra min Side en Opmærksomhedsfag mod en nu afdød Mand; men jeg er ligesaa fuldt overbevist om, efterat have grundstet, saavidt jeg formaaede, ikke alene de oprindelige Stiftelsesdocumenter, men den Correspondance, der er ført i Anledning af disse Stiftelsers Bestyrelse, at de i Tet og Alt maatte kaldes kongelige Stiftelser, som laae under den lovgivende Magts Myndighed. Om det er saa eller ikke saa, lader os faae dette nærmere undersøgt i et Udvalg. Lad et Udvalg komme frem, som undersøger alle de herhenhørende Forhold, og skulde det saa vise sig, at der er en væsentlig Feiltagelse tilstede, saa er Tiden først ret kommen for os til at vise det tilside. Den Mand, som har bestyret og forestaaet disse Stiftelser i en Række af Aar, har havt saa store Fortjenester af dette Land, at han godt og ærlig har fortjent, at vi i lang Tid holdt tilbage ligeoverfor hans Ønske og Forlangende. Denne Tid er nu borte, denne Mand er nu borte. Det kan gjerne være, at Hensyn af forskjellig Art kunne føre til at trække denne Sag endnu nogle Aar ud, og det vil være meget ønskeligt, at Bestyrelserne af disse Stiftelser under den kongelige Myndighed, som de i det Mindste ikke ere undbragne, blive bragte til, som Hensigten var i Mai 1769, at sælge Bøndergodsset; thi der var blandt Andet en af disse Stiftelser, der i Mai 1769 fik et særligt Paalæg om at gjøre det. Jeg siger, det kan gjerne være, at der maae gaae nogle Aar hen endnu, for at komme til en rimelig og billig Afhændelse, og det kan ogsaa gjerne være, at den kan komme forinden; men det maae ærede Medlemmer vel lægge Mærke til, at den Art Afhændelser komme vi ikke fra ved at vige tilbage fra en alvorlig Undersøgelse af det Spørgsmaal, som foreligger. Det er en Undersøgelse, det dreier sig om, en Erkjendelse af, at der mellem disse Stiftelser og de afhændede Stiftelser virkelig er den væsentlige Forskjel, som man her synes at gjøre, og jeg maae sige til det sidste ærede Medlems (Casse) Roes, at han sagde, at med Hensyn til Oprindelsen vilde han ikke saa ganske følge med min ærede Sidemand (F. Mourier-Petersen), og hvad Formaalet angik, var han just